

راهنمای سرمایه‌ی مارکس

(ویراست دوم)

دیوید هاروی

ترجمه‌ی عارف اقوامی مقدم

www.ketab.ir

انتشارات آشیان

A Companion to Marx's Capital
David Harvey

سرشناسه	هاروی، دیوید، ۱۹۳۵ - م. Harvey, David
عنوان و نام پدیدآور	راهنمای سرمایه مارکس
مشخصات نشر	تهران: آشیان، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۴۴۸ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	978-600-7293-10-2
وضعیت فهرست نویسی	فیبای مختصر
یادداشت	این مدرک در آدرس http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شناسه افزوده	اقوامی مقدم، عارف، ۱۳۳۹ - مترجم
شماره کتابشناسی ملی	۳۷۶۵۷۳۳

انتشارات آشیان

راهنمای سرمایه مارکس (۱)

دیوید هاروی

ترجمه‌ی عارف اقوامی مقدم

صفحه‌آرایی: ابراهیم توکلی

طراحی جلد: محسن سعیدی

چاپ چهارم (ویراست دوم): ۱۴۰۳

تیراژ: ۱۵۰

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ تومان

مرکز فروش: خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، کوچه فاتحی داریان، پلاک ۵، طبقه اول
تلفن: ۶۶۹۷۲۷۹۲ تلگرام و واتساپ: ۰۹۹۰۸۹۸۴۷۵۷

Ashian2002@yahoo.com

ISBN: 978-600-7293-10-2

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۷۲۹۳ - ۱۰ - ۲

تمامی حقوق این اثر محفوظ می‌باشد. تکثیر یا تولید مجدد آن به صورت کلی و جزئی و به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و نشر الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع می‌باشد.

فهرست

۹	 مقدمه
۱۳	 پیش‌گفتار
۳۱	 فصل یکم: کالاها و مبادله
۳۱	 فصل ۱: کالا
۳۱	 قسمت ۱: ارزش و ارزش مصرفی
۴۷	 قسمت ۲: ویژگی دوگانه کار متجسد در کالاها
۵۱	 قسمت ۳: شکل ارزش، یا ارزش مبادله‌ای
۶۱	 قسمت ۴: بت‌وارگی کالاها و اسرار آن
۷۲	 فصل ۲: فرآیند مبادله
۸۱	 فصل دوم: پول
۸۱	 فصل ۳: پول یا گردش کالاها
۸۲	 قسمت ۱: سنجۀ ارزش‌ها
۹۰	 قسمت ۲: ابزار گردش
۱۰۰	 قسمت ۳: پول
۱۱۹	 فصل سوم: از سرمایه به نیروی کار
۱۲۲	 فصل ۴: معادلۀ عمومی سرمایه
۱۲۹	 فصل ۵: تضادها در الگوی عمومی
۱۳۶	 فصل ۶: خرید و فروش نیروی کار

*. عناوینی که با ستاره مشخص شده‌اند به کتاب راهنمای سرمایه مربوط هستند. عناوین بدون ستاره، به کتاب سرمایه مارکس مربوط هستند.

فصل چهارم: فرآیند کار و تولید ارزش اضافی	۱۴۹
فصل ۷: فرآیند کار و فرآیند ارزش افزایی	۱۵۱
شکل سرمایه‌داری فرآیند کار	۱۶۳
فصل‌های ۸ و ۹: سرمایه ثابت، سرمایه متغیر و نرخ ارزش اضافی	۱۷۲
فصل پنجم: روز کاری	۱۸۱
فصل ۱۰: طول روز کاری	۱۸۱
فصل ۱۱: نرخ و حجم ارزش اضافی	۲۱۴
فصل ششم: ارزش اضافی نسبی	۲۱۷
فصل ۱۲: مفهوم ارزش اضافی نسبی	۲۱۷
فصل ۱۳: همکاری	۲۲۷
فصل ۱۴: تقسیم کار و کارگاه	۲۳۴
فصل هفتم: آن چه که فناوری آشکار می‌کند	۲۴۹
فصل ۱۵: ماشین آلات و صنایع بزرگ مقیاس	۲۴۹
زیرنویس مهم	۲۴۹
قسمت‌های ۱-۳: توسعه ماشین آلات، انتقال ارزش و پیامدها به کارگران	۲۶۵
فصل هشتم: ماشین آلات و صنعت بزرگ مقیاس	۲۸۱
قسمت‌های ۱-۴: کارگران، کارخانه‌ها، صنایع	۲۸۳
فصل نهم: از ارزش اضافی مطلق و نسبی تا انباشت سرمایه	۳۰۹
فصل‌های ۲۲-۱۹: دستمزدها	۳۱۴
بخش IIIV: فرآیند انباشت سرمایه	۳۱۷
فصل ۲۳: بازتولید ساده	۳۲۱
فصل ۲۴: دگردیسی ارزش اضافی به سرمایه	۳۲۹
فصل دهم: انباشت سرمایه‌دارانه	۳۴۳
فصل ۲۵: قانون عمومی انباشت سرمایه‌دارانه	۳۴۳
توضیحی درباره ترکیب ارزش سرمایه	۳۴۳
الگوی نخست انباشت سرمایه	۳۴۹
الگوی دوم انباشت سرمایه	۳۵۱
جمعیت اضافی نسبی	۳۶۱

۳۶۶	 ساختارشکنی از رویای اتویای لیبرال
۳۷۵	 فصل یازدهم: راز انباشت اولیه
۳۸۱	 فصل‌های ۲۷-۳۳: انباشت اولیه
۳۹۴	 توضیح
۴۰۷	 بازاندیشی‌ها و چشم‌اندازها
۴۰۹	 (۱) پول اولیه که وارد گردش می‌شود از کجا می‌آید؟
۴۱۱	 (۲) نیروی کار از کجا می‌آید؟
۴۱۴	 (۳) دسترسی به وسایل تولید
۴۱۵	 (۴) کمایی‌ها در طبیعت
۴۱۸	 (۵) مسئله فناوری
۴۲۰	 (۶) سرمایه‌دار کنترل بر نیروی کار را از دست می‌دهد
۴۲۱	 (۷) مسئله تحقق و تقاضای موثر
۴۲۵	 (۸) نظام اعتباری و مکزایی سرمایه
۴۳۳	 گردش سرمایه بسمان کل
۴۴۳	 نمایه

مقدمه

وقتی روشن شد که سخنرانی‌هایی که به‌طور سالانه دربارهٔ مجلد اول سرمایهٔ مارکس ارائه می‌کنم به‌صورت آنلاین در فرمت ویدئویی پخش خواهد شد، انتشارات ورسو نظرم را دربارهٔ تدوین کتاب از این سخنرانی‌ها جویا شد. من به دلایل مختلف با این پیشنهاد موافقت کردم.

افول اقتصادی و طبیعی تهدیدی که می‌توانست اگر نه به رکود بلکه به بحران جدی جهانی تبدیل شود، علاقهٔ فزاینده‌ای به تحلیل‌های مارکس در ملاحظهٔ این نکته که آیا آن‌ها می‌توانند به فهم ریشه‌های وحشیگری نامساعد جاری کمک کنند، به‌وجود آورده است. رویهم‌رفته مسئله این است که سه دههٔ گذشته بالاخص پس از سقوط دیوار برلین و پایان جنگ سرد دوره‌ای مطلوب و بارآور برای اندیشهٔ مارکسی و بل بیشتر برای سیاست‌های انقلابی مارکسی نبوده است. بالطبع، نسلی از جوانان بدون آشنایی، چه رسد به آموزش اقتصاد سیاسی مارکسی، بار آمدند. به‌همین دلیل، چاپ سخنرانی‌ها دربارهٔ مجلد نخست سرمایه پیشنهاد بجایی برای تدوین راهنمایی برای این کتاب بود که می‌توانست راه را برای این نسل در کشف مارکس هموار کند.

از طرفی، زمان برای بازاریابی سازندهٔ اثر مارکس نیز مناسب بود. کشمکش‌های شدید و دسته‌بندی‌های درون جنبش مارکسیستی که در دههٔ ۱۹۷۰ سد راه پراتیک‌های سیاسی و گرایشات نظری بودند، رنگ باختند؛ گرچه در همین

تصویری را نیز در آن گنجانده‌ام. البته ویرایش دست‌نوشته‌ها بالنسبه دشوار بود. این دشواری، بخشی ناشی از دلایل مربوط به فضا اما عمدتاً برگردان زبان شفاهی به نوشتاری و در برخی موارد اصلاحات کاملاً جدی بوده است. همچنین از این فرصت برای روشن‌ساختن برخی مطالب سخنرانی و افزودن نکته‌های جدید، این‌جا و آنجا، بهره برده‌ام. متنی که در آموزش سرمایه استفاده کرده‌ام ترجمه بن فاکس است که برای بار نخست از سوی پلیکان بوکز و نیو لغت ریویو در سال ۱۹۷۶ منتشر شد و در سال ۱۹۷۷ از سوی وینتج و سپس در سال ۱۹۹۲ در مجموعه پنگوئن کلاسیک بازنشر شد.

امید دارم که «راهنمای سرمایه» شروع مفیدی برای اقتصاد سیاسی مارکس برای کسانی باشد که خواهان سفر در این مسیرند — در واقع برآنم که این کتاب، نه مقدمه یا تفسیر که همراه سفر باشد. تلاش کرده‌ام که ارایه مطلب در سطح مقدماتی، اما به دور از پیش‌ساده‌سازی باشد و امیدوارم که در انجام آن موفق بوده باشم. افزون بر این، به‌طور تفصیلی وارد مجادلات مربوط به تفسیرهای مختلف از سرمایه نشده‌ام. در عین حال، خواننده باید بداند که آنچه در این‌جا ارایه می‌شود تفسیری بی‌طرفانه نیست بلکه خوانشی است که حاصل نزدیک به چهل سال آموزش به افراد مختلف با انواع زمینه‌هاست (من به دلیل چیزهای زیادی که آن‌ها یاد گرفته‌ام، به برخی از آن‌ها مدیونم). افزون بر این، تلاش می‌کنم از اندیشه مارکس به‌طور سازنده در پژوهش نظری خودم در پیوند با عمل سیاسی بهره ببرم. من نمی‌خواهم دیگران را به پذیرش دیدگاه خودم متقاعد کنم. آرزوی من استفاده از این دیدگاه بسان دریچه‌ای برای دیگر مشتاقان در تدارک تفسیرهایی است که در شرایط خاص زندگی آن‌ها معنادارتر و کارآمدترند. اگر حتی به‌طور جزئی در این مهم موفق شده باشم، بی‌نهایت خوشحال خواهم بود.